

**leren, innoveren
en internationaliseren**

Vlaamse Hogescholenraad

V L H O R A

HoGent

Leren, Innoveren en Internationaliseren op de kaart gezet

Het hoger onderwijs wordt steeds belangrijker in de samenleving. Hoger onderwijs draagt bij tot inclusie in de samenleving en tot creatie van welvaart en welzijn. Hogescholen genereren voor hun studenten ervaringen die bijdragen tot de ontwikkeling van een mentaal gezond leven in een steeds complexere samenleving en polariserende wereld. Om de samenleving duurzaam te houden, moeten we mensen en organisaties ondersteunen om hun competenties te ontwikkelen. Enkel zo kunnen mensen zelf nieuwe contexten creëren. Enkel zo wordt toekomst gemaakt.

Investeren in hogescholen is investeren in de toekomst. Leren, innoveren en internationaliseren waren de werkhema's van de VLHORA in 2017. Hierover hielden we begin 2017 een congres en konden we in de loop van dat jaar belangrijke realisaties optekenen.

Leren. Om de leerladder aan de hogescholen te vervolledigen, werd hard gewerkt aan de overdracht van de graduaatsopleidingen (Vlaamse Kwalificatiestructuur niveau 5) naar de hogescholen. Een positionpaper voor de uitbouw van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen werd uitgewerkt en bij alle belanghebbenden verdedigd. Vooral de noodzakelijke randvoorwaarden voor de financiering en de overdracht van het personeel werden scherp en onderbouwd geformuleerd en permanent onderhandeld met de minister van Onderwijs. Om de pilootfase van het nieuwe kwaliteitszorgstelsel decretaal te verankeren, overlegden we intensief met het kabinet van de minister van Onderwijs en de top van de NVAO. Om de lerarenopleidingen aan de hogescholen binnen hun autonomie te versterken, ondertekenden we met de minister van Onderwijs een beheersovereenkomst lerende netwerken lerarenopleidingen. Voor de hervorming van de lerarenopleiding in de kunsten werden twee modellen verdedigd en tevens decretaal verankerd. De verplichte niet-bindende toelatingsproef lerarenopleiding werd voor de eerste keer verplichtend uitgevoerd. Voor het vierde jaar verpleegkunde werd de nodige financiering van iets meer dan 12 miljoen euro bekomen.

Innoveren. Voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek kregen de hogescholen 10 miljoen euro extra in 2017. Het belang van kennisdiffusie van hogescholen naar het werkveld werd in de IDEA-Consult studie onderbouwd. Op basis hiervan werd een principieel akkoord bekomen van de minister van Innovatie om een nieuw kennisdiffusie-instrument voor de hogescholen uit te werken. Met het magazine 'Onderzoek met Impact' werd de waarde van het onderzoek en de dienstverlening aan de hogescholen in de kijker geplaatst.

Internationaliseren. In samenspraak met de universiteiten werd in de schoot van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad met de oprichting van een Bestuurscomité Internationalisering een nieuwe governance uitgebouwd. Met de doorstart van de

PASCALE DE GROOTE
VOORZITTER

ERIC VERMEYLEN
SECRETARIS-GENERAAL

werkgroep internationalisering werd dit thema op de kaart gezet. En met het Global Minds programma werd de versterking van de capaciteit voor Zuidwerking aan de hogescholen opgestart.

Allemaal mooie resultaten om het leren, het innoveren en het internationaliseren aan hogescholen te versterken. U leest er meer over in dit jaarverslag.

2017 was een goed jaar. De proactieve aanpak van de VLHORA, meer in het bijzonder voor het dossier van de uitbouw van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen werd versterkt. Internationalisering won aan belang. De impact van de nexus onderwijs met onderzoek werd vergroot. De impact van de hogescholen op de politieke agenda en besluitvorming nam toe. Bestuurders, leden van de vergadergroepen, medewerkers, allen dank voor uw bijdrage en inzet. Want onze studenten, ze zijn het waard. We doen met dezelfde goesting in 2018 verder. ■

Missie

“De VLHORA is een koepelorganisatie die de belangen van de hogescholen uitdraagt vanuit een maatschappelijk breed gedragen beleidsvisie.”

- Vanuit de unieke positie als koepelorganisatie verdedigt de VLHORA de belangen van alle Vlaamse hogescholen en is daarbij de gesprekspartner van die hogescholen met de overheid.
- De VLHORA positioneert zowel in Vlaanderen als internationaal de maatschappelijke meerwaarde van de hogeschoolwerking op een krachtige en duidelijke manier. De VLHORA doet daarvoor aan actieve netwerking.
- De VLHORA maakt onderling eenduidige afspraken om de publieke middelen zo efficiënt en effectief mogelijk voor het maatschappelijk doel van de hogescholen in te zetten.
- De VLHORA faciliteert internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken.
- De VLHORA maakt zijn positie duidelijk door zijn werking te focussen op een aantal duidelijke thema's.
- De VLHORA werkt actief samen met alle partners van de VLUHR.

Inhoud

Voorwoord	1
Kwaliteitsvol onderwijs maak je samen	4
Vernieuwde graduaatsopleidingen met groot maatschappelijk potentieel	6
Onderzoek met impact	8
Internationalisering op de kaart	12
Capaciteitsopbouw met Global Minds voor Universities of Applied Sciences and Arts	14
Eén arbeidsrechtelijk systeem	17
Educatieve masters in de kunsten	18
Lerarenopleiding versterken binnen hun autonomie	20
Correcte financiering	24
Registratie kansengroepen van start	26
Blijvende nood aan sterke zorgverleners	27
Een jaar tussen grote onderhandelingen in	28
ICT voor nieuwe leervormen	29
VLHORA-congres: Leren, Innoveren en Internationaliseren	30

Kwaliteitsvol onderwijs maak je samen

VEERLE HENDRICKX
KAREL DE GROTE HOGESCHOOL

- Rationeel en transparant onderwijsaanbod
- Learning analytics
- Procedure wijzigingen opleidingsaanbod
- Engelse benaming bacheloropleidingen
- Factoren ter bevordering van doorstroom
- Bespreking voorstel van decreet met impact op programmatieprocedure
- Kennisdeling over strategische plannen binnen de hogeschool

“De werkgroep onderwijsbeleid ondersteunt de raad van bestuur in zijn beleidsvoering en besluitvorming rond alle onderwijsgebonden materies. We kiezen uitdrukkelijk voor kennisdeling en uitwisseling van goede praktijken. De focus ligt in de eerste plaats op een innovatief en proactief opleidingsaanbod, maar evenzeer op het uitbouwen van goede ondersteunende praktijken voor -in, door – en uitstroom van studenten.”

De werkgroep onderwijsbeleid sprak, onder meer naar aanleiding van een geplande decreetswijziging om de programmatieprocedure voor nieuwe opleidingen of de wijzigingsprocedure voor vestigingsplaatsen te veranderen, over een andere, zinvollere manier om een doelmatig opleidingsaanbod te realiseren. Dat opleidingsaanbod moet voldoende wendbaar zijn en proactief kunnen inspelen op de noden van de arbeidsmarkt en de samenleving. Een aantal tijdelijke werkgroepen zijn daarom opgericht met als doel oplossingen uit te werken, zowel voor de korte als voor de lange termijn. Om deze oefening in alle rust en onbevangen te kunnen uitvoeren, spraken de hogescholen in 2017 af om in 2018 geen aanvragen voor nieuwe bachelor- of masteropleidingen in te dienen (een vrijwillig moratorium, red.). ■

- Decretale evaluatie van het accreditatiestelsel en instellingsreview
- Voorbereiding structureel overleg met de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) en overheid in het klankbordoverleg over toekomstig kwaliteitszorgsysteem en voorstel van decreet

“Met het nieuw stelsel voor kwaliteitszorg in Vlaanderen werd aan hogescholen en universiteiten autonomie en vertrouwen geschonken. De praktijk wijst uit dat de instellingen deze uitgestoken hand hebben aangenomen en dat alle hogescholen aan de slag zijn om een volwaardige kwaliteitscultuur vorm en inhoud te geven.”

LUC VAN DE VELDE
ERASMUSHOGESCHOOL
BRUSSEL

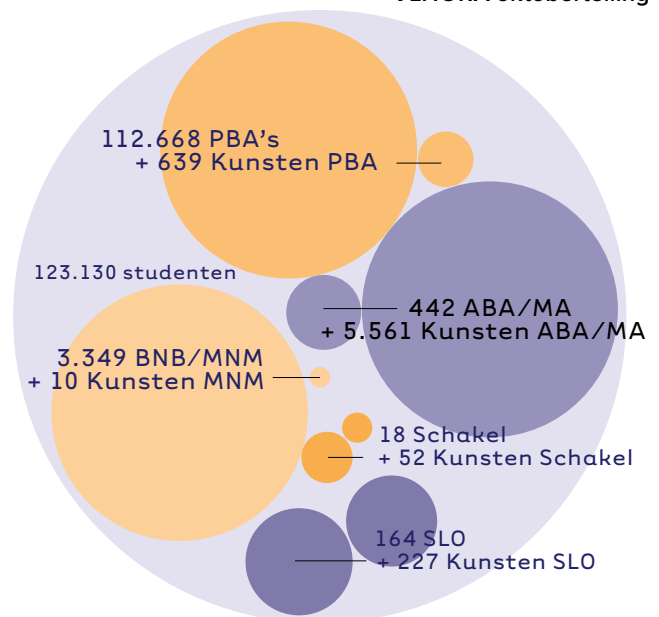
De hogescholen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van hun onderwijs en hun opleidingen. Ze betrekken daarbij de studenten, alumni, externe deskundigen uit het werkveld en internationale deskundigen. Ook in 2017 hebben de hogescholen grote inspanningen geleverd om kwaliteit te borgen in hun onderwijsbeleid en beleidsuitvoering.

De hogescholen namen in de periode van 2015 tot 2017 deel aan een 'pilot instellingsreview'. In de instellingsreview ligt de focus op de effectiviteit van het onderwijsbeleid in het algemeen en niet langer op de onderwijskwaliteit per opleiding, zoals in het vroegere systeem van opleidingsvisitaties. De manier waarop instellingen zelf de regie uitwerken om de kwaliteit van de opleidingen te borgen maakte wel deel uit van de uitgebreide instellingsreview. De rapporten over de instellingsreview en de regie van alle hogescholen werden door het algemeen bestuur van de NVAO goedgekeurd en in het najaar van 2017 op een event publiek gemaakt.

Bij de uitwerking van het nieuwe kwaliteitszorgstelsel was het expliciet de bedoeling om het systeem van de pilots - dat positief geëvalueerd werd - verder te zetten. Nieuwe opleidingen van hogescholen en universiteiten moeten nog steeds een eerste 'externe' erkenning krijgen (Toets Nieuwe Opleiding, red.) om een accreditatie te kunnen krijgen, voordat de hogeschool de kwaliteit zelf mag bewaken. De externe reviews zullen wel zoveel mogelijk gebruikmaken van de gegevens en systemen die de instellingen 'in eigen regie' opzetten. Dit kwaliteitszorgstelsel werd in een decreet verankerd dat door de Vlaamse Regering op 15 december 2017 een eerste keer werd goedgekeurd. In 2018 is het nieuwe decreet definitief gestemd in het Vlaams Parlement.

Het nieuwe kwaliteitszorgstelsel kwam tot stand door intensief overleg tussen de hogescholen, universiteiten, studenten, NVAO en de Vlaamse overheid. Er was en blijft op regelmatige basis een overleg tussen deze partijen met als doel om het nieuwe kwaliteitszorgstelsel verder vorm te geven, de planlast te bewaken en de implementatie voor te bereiden. De hogescholen zullen het kwaliteitszorgstelsel in 2018 via het klankbordoverleg en de VLHORA-werkgroepen onderwijsbeleid en kwaliteitszorgbeleid verder uitrollen. ■

VLHORA oktobertelling

Vernieuwde graduaatsopleidingen met groot maatschappelijk potentieel

MACHTELD VERBRUGGEN
THOMAS MORE

- Overheidswerkgroepen organisatie, financiering en personeel
- Standpuntbepaling ontwerpdecreet uitbouw graduaatsopleidingen
- Afstemming voorwaardelijke intentieverklaringen
- Domeinspecifieke leerresultaten en Toets Nieuwe Opleiding
- Verwantschapsbepaling van opleidingen
- Werkplekieren: 1/3de van de opleidingen
- HBO5 verpleegkunde
- Communicatie over het opleidingsaanbod
- Engelse opleidingsnamen
- Afwijkende toelating
- Vervolgtrajecten bachelor
- Geïntegreerd kwaliteitskader beroepskwalificerende trajecten
- Internationaliseringsmogelijkheden (bv. Erasmusbeurzen)
- Impact van hervorming secundair onderwijs
- Europese expertisedeling via Chain5
- Opvolging OKOT-begeleidingscommissie & regionaal overleg VDAB
- Opvolging VLOR commissie HBO5

“Het Vlaamse hoger onderwijs maakt zich klaar voor een diepgaande hervorming. Terwijl het regelgevend kader nog in ontwikkeling is, bereiden de hogescholen zich samen met hun partners volop voor op de toekomst.”

Regelgevend kader

De VLHORA bundelde in het voorjaar van 2017 haar proactieve voorstellen over de noodzakelijke randvoorwaarden voor de uitbouw van de graduaatsopleidingen als sterke pijler van het hoger onderwijs en als motor voor maatschappelijke ontwikkeling in de position paper: **‘Graduaatsopleidingen in de hogescholen: sterke pijler voor welvaartscreatie in Vlaanderen’**. Krachtlijnen in deze paper worden onderbouwd met concrete analyses inzake personeel en financiering, zoals een maximale aansluiting bij de beleidskaders van het hoger onderwijs, een rechtvaardig en evenwichtig beleid voor alle (toekomstige) personeelsleden en een correcte en voldoende financiering voor een kwaliteitsvolle organisatie van de opleidingen. Hiermee drukte de VLHORA een stevige stempel op de inhoudelijke bepalingen van het (voorontwerp van) decreet over de uitbouw van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen.

In 2018 bouwt de VLHORA verder aan dit verhaal. De hogescholen blijven ijveren voor adequate middelen om met de vernieuwde graduaatsopleidingen een nog groter maatschappelijk potentieel aan te boren en aan alle studenten relevant en kwalitatief hoger onderwijs te bieden.

**graduaats
opleidingen** Platform

Domeinspecifieke leerresultaten

De hogescholen en samenwerkingsverbanden werkten concreet de omvormingen en actualisaties uit. De VLHORA stelde in samenwerking met het Overlegplatform Graduaatsopleidingen een **handleiding** op voor het formuleren van domeinspecifieke leerresultaten (DLR) voor de graduaatsopleidingen.

Parallel met de procedure tot erkenning van beroeps- en onderwijskwalificaties door de Vlaamse Regering, ging de VLHORA aan de slag om met de betrokken samenwerkingsverbanden DLR op te stellen. Concreet werkten in 2017 verschillende **taakgroepen** voor de volgende graduaatsopleidingen: Elektromechanische systemen, Productiebeheer, Logies-, restaurant- en cateringmanagement, Voertuigtechnieken, Accounting administration, Transport en logistiek, Maatschappelijk werk, Sociaal-cultureel werk, Orthopedagogie, Tolk Vlaamse gebarentaal.

De VLHORA is de hefboom om de DLR uit te werken in consensus met de samenwerkingsverbanden en met betrokkenheid van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen.

Alle graduaatsopleidingen (met uitzondering van de HBO5-opleiding verpleegkunde) dienen volgens de decretale bepalingen in september 2019 vernieuwd te kunnen starten. De doelstelling is dan ook om in 2018 voor alle opleidingen DLR te formuleren. ■

Aantal cursisten HBO5 in CVO

	2016-2017	beginsituatie 1 oktober 2017
Biotechniek	240	210
Gezondheidszorg	109	76
HWBK	9.952	8.055
IWT	1.846	1.804
SAW	6.099	5.404
Totaal	18.246	15.549

Verhouding aantal cursisten HBO5 uit CVO's (15.549) t.o.v. aantal studenten hogescholen (123.130) in 2017 bedraagt 13%.

Onderzoek met impact

BEN LAMBRECHTS
HOGESCHOOL PXL

Vlaamse acties

- Beleidsvoorbereidende voorstellen inzake kennisdiffusie, als antwoord op studie van IDEA-Consult die door VLAIO gefinancierd werd
- Opstart Leergang Praktijkgericht Onderzoek
- Inputs voor VLOR-beleidsvisie op onderwijsonderzoek
- IDEA-Consult focusgroep met hogescholen
- VLHORA-Magazine "Onderzoek met impact"
- PWO-rapportering (additionaliteit van PWO)
- Update VLHORA-onderzoeksindicatoren

Internationale acties

- Vlaams Nationaal Contactpunt (NCP)
- EU-Platform (overheidsdepartement EWI)
- Horizon 2020
- UASnet & UAS4Europe
- UAS4Europe Conference in Brussels

“Meer dan 2.200 bedrijven (vooral kmo’s) en social profit organisaties, zoals ziekenhuizen, overheden en ngo’s zijn betrokken bij innovatieprojecten aan Vlaamse hogescholen. De hogescholen zitten na jaren van succes nog steeds vol ambitie om hun praktijkgericht onderzoek een volwaardige plaats te geven in het Vlaamse innovatielandschap. Ze zorgen mee voor de concrete innovatie die de Vlaamse economie in deze snel evoluerende kennismaatschappij broodnodig heeft. Zo lossen ze de innovatie-paradox mee op.”

Kennisdiffusie door de Vlaamse hogescholen

De EFRO-financiering voor de Laagdrempelige Expertise –en Dienstverleningscentra (LED’s) aan de hogescholen liep af aan het einde van 2016. Gezien het succes van deze innovatieve dienstverlening vanuit het professioneel gericht hoger onderwijs naar het Vlaamse werkveld, besliste het Vlaamse Agentschap voor Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een diepgaandere studie te verrichten. Uiteindelijk sleepte IDEA-Consult deze opdracht binnen om de connectie tussen hogescholen en het werkveld (vooral kmo’s en social profit instellingen) meer in kaart te brengen en een overzicht te geven van de behoeftes en noden.

IDEA-Consult consulteerde in enkele maanden tijd via gespreksrondes en enquêtes verschillende stakeholders (kmo’s, overheden, sectororganisaties en hogescholen).

IDEA-Consult finaliseerde zijn studie “kmo’s en hogescholen, partners in innovatie” op 14 juli 2017. Het rapport bevat een analyse van de sterktes van de hogescholen:

- sterke expertise in veel disciplines beschikbaar, met een multidisciplinaire aanpak;
- hogescholen zijn wijdverspreid in Vlaanderen aanwezig, wat zorgt voor laagdrempeligheid voor het werkveld en een nauwe verbondenheid met de lokale werkveld-actoren aan wie ze afgestudeerden levert;
- praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek levert onmiddellijk bruikbare resultaten voor het werkveld;

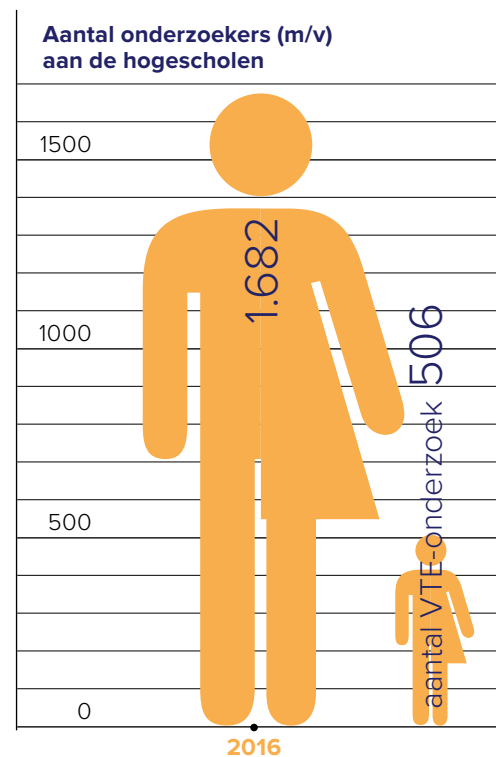
- groot rekruteringspotentieel via eindwerken en stages van studenten;
- wisselwerking waarbij bedrijven en instellingen geholpen worden en tegelijkertijd ook de studenten en de hogescholen zelf bijleren: nexus onderwijs- onderzoek en hogeschool-werkveld;
- verschillende vormen van dienstverlening die op elkaar (kunnen) aansluiten en daarmee totaaloplossingen (kunnen) bieden aan ondernemingen en social profit organisaties.

Om het rijk aanbod van kennis in de hogescholen (knowledge on the shelf, red.) dat voortspuit uit het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek nog meer te verbinden met bedrijven en social profit instellingen is bijgevolg een faciliterende overheidsfinanciering nodig. De leden van de VLHORA-werkgroep innovatie & onderzoek werkten een beleidsvoorstel uit dat in 2018 zal voorgelegd worden aan de Vlaamse minister van Innovatie.

Onderzoekinfrastructuur voor de professionele bachelor opleidingen

In de tweede helft van 2017 stelde de VLHORA vast dat Vlaanderen op dat moment niet meer beschikte over een structureel financieringskanaal voor onderzoekinfrastructuur binnen de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid (PBA's). In het verleden konden de Vlaamse hogescholen - zowel voor hun bacheloropleidingen met professionele gerichtheid als hun academiserende opleidingen - aanspraak maken op de door de overheid voorziene Hercules-middelen om middelzware onderzoekinfrastructuur te financieren. Toen de meeste academiserende opleidingen van de hogescholen in 2013 integreerden in de universiteiten, bleek dat de onderzoekers in de PBA's van de hogescholen helaas geen aanspraak meer konden maken op het Hercules-fonds.

In deze PBA's verrichten docenten en onderzoekers praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO) dat zich toespitst op het stimuleren van concrete innovaties in en samen met het werkveld. In 2017 zijn 1.682 docent-onderzoekers aan de Vlaamse hogescholen meer dan 20 procent van hun arbeidstijd actief in wetenschappelijk onderzoek. Dit aantal stijgt doordat de Vlaamse minister van Innovatie in 2017 het budget voor PWO verhoogde van 17 miljoen euro naar 27 miljoen euro. Voor dit groeiend aantal onderzoekers aan de hogescholen is ook de juiste onderzoekinfrastructuur nodig. Hiervoor wordt een beleidskader uitgewerkt.

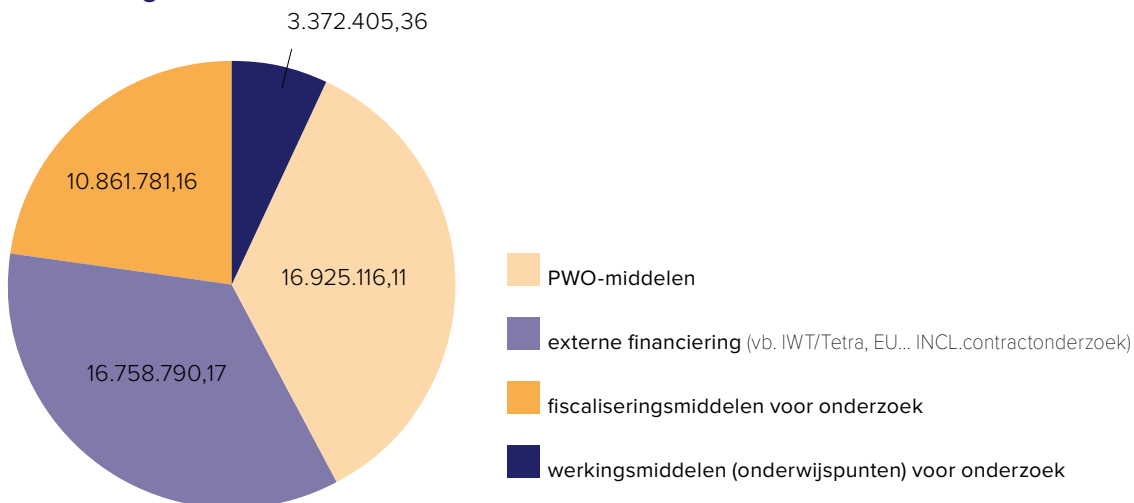
VLHORA-magazine “Onderzoek met impact”

Om het wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse hogescholen meer visibel te maken, startte de VLHORA binnen de werkgroep onderzoek & innovatie een initiatief om een magazine te redigeren. Hiermee kunnen niet enkel politici, beleidsmakers en ambtenaren, maar ook nieuwe klanten zoals bedrijven, social profit organisaties en overheden geïnformeerd worden. Eind 2017 werd het VLHORA-magazine “Onderzoek met impact, innovatie aan de Vlaamse hogescholen” gepubliceerd. Het bevat een overzicht van twintig onderzoeksprojecten van diverse aard alsook nuttige facts & figures.

Onderzoek aan de hogescholen onderscheidt zich vanaf sinds het begin al als multi- en interdisciplinair in co-creatie met werkveldspelers. In de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid aan de Vlaamse hogescholen wordt praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO) verricht. Maar de hogescholen kennen daarnaast ook academisch onderzoek, met name het nautisch en maritiem onderzoek aan de Hogere Zeevaartschool en het onderzoek in de kunsten aan de conservatoria en academies in de Schools of Arts.

De Vlaamse hogescholen ontvangen te weinig overheidsgeld om wetenschappelijk onderzoek te verrichten. Nochtans is de vraag uit het werkveld groter dan kan beantwoord worden door de onderzoekers. ■

Financieringsbronnen omzet PBA in euro

Omzet in 2016: **47.918.092,80 Euro**

The Universities of Applied Sciences Network (UASnet)

In 2011 werd door verschillende nationale hogescholenkoepels beslist om hun toegepaste en praktijkgerichte onderzoek meer in beeld te brengen op Europees niveau. Daarom werd beslist een Europese organisatie, met name de Universities of Applied Sciences network (UASnet) op te richten. Het secretariaat werd ondergebracht in Nederland (Den Haag) bij de Vereniging Hogescholen die ook de secretaris-generaal leverden.

Begin 2017 besliste de Algemene Vergadering van UASnet in samenspraak met de VLHORA om dit secretariaat van Nederland naar het hart van de EU te verhuizen: het UASnet-secretariaat werd gehuisvest op het VLHORA-secretariaat in Brussel en VLHORA-beleidsmedewerker Bruno Van Koeckhoven werd parttime aangesteld als secretaris-generaal van dit netwerk. In 2017 zijn acht EU-landen in dit netwerk vertegenwoordigd: België, Denemarken, Estland, Finland, Ierland, Litouwen, Nederland en Portugal.

Ondertussen werd vanuit UASnet eind 2016 ook een initiatief opgestart om een groter hogescholennetwerk uit te bouwen om de innovatiecapaciteit van hogescholen te benadrukken, met name het UAS4Europe-platform. Naast UASnet zijn ook de European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE) en de hogescholenkoepels van Zwitserland, Oostenrijk en Beieren hierin vertegenwoordigd. Met UASnet als drijvende kracht achter de UAS4Europe-activiteiten werd in maart 2017 een eerste zeer succesvol congres georganiseerd met 250 deelnemers uit 25 landen.

Ondertussen werkte UAS4Europe in zijn Organisation Committee ook aan position papers over de mid-term evaluation van Horizon 2020 en de opvolger hiervan, FP9 (Horizon Europe). Er werd ook een beknopte paper gemaakt over de innovatiekracht van de hogescholen, getiteld "Smart Partnerships for Regional Impact". Dit had een duidelijke impact op de visie van beleidsmedewerkers en stafleden van de Europese Commissie die de ambitie van de hogescholen in de EU apprecieerden.

Het UAS4Europe-platform werkt met een jaarlijks roterend voorzitterschap. Dit werd eerst waargenomen door EURASHE en vanaf juni 2017 door de Zwitserse hogescholenkoepel. In juni 2018 is het de beurt aan UASnet om de coördinatie rol van dit platform op zich te nemen. ■

Internationalisering op de kaart

LODE DE GEYTER
HOGESCHOOL
WEST-VLAANDEREN

- de tussentijdse evaluatie van het Erasmus+ programma
- de naamsverandering van University College in University of Applied Sciences (and Arts)
- de cijfers van uitgaande studentenmobiliteit binnen en buiten Europa
- de taalregeling voor anderstalige opleidingen
- de omzetting van de EU-richtlijn 2016/801 voor derdelanders
- het aantrekken en verankeren van internationaal talent naar Vlaanderen via Engelstalige opleidingen
- de ontwikkeling van een visietekst over internationalisering
- de opstart van het nieuwe Bestuurscomité Internationalisering onder de VLUHR
- expertisedeling rond landenbeleid, internationalisering van het curriculum

UIT DE STANDAARD

Hogescholen willen met nieuwe benaming scoren in het buitenland

— 19/12/2017 om 08:01 door Stijn Cools, redacteur binnenland bij De Standaard.

De hogescholen willen de term ‘University Colleges’ in de prullenmand werpen. De benaming ‘Universities of Applied Sciences and Arts’ is in het buitenland herkenbaarder.

In 2017 hebben de Vlaamse hogescholen zich sterker geprofileerd op het vlak van internationalisering. De vacature die in 2016 werd uitgeschreven voor dit beleidsdomein werd in 2017 ingevuld door Renilde Knevels. Zo kon de VLHORA-werkgroep Internationalisering van start, onder het voorzitterschap van Lode De Geyter (Howest).

De heropstart van de werkgroep internationalisering viel samen met de tussentijdse evaluatie van het Erasmus+ programma. Om de input van de hogescholen te bundelen, stelde VLHORA een position paper op waarin de Vlaamse hogescholen pleiten voor een aanpassing van het Erasmus+ programma en het vervolgprogramma. De position paper bevatte de volgende vijf punten:

- een verhoging van het algemeen budget van het Erasmus+ programma;
- het herinvoeren van een gecentraliseerd beheer van KA2 Strategic Partnerships op Europees niveau, zodat de kwaliteit van Vlaamse aanvragen kan bovendien;
- het herinvoeren van Intensive Programmes of een vergelijkbare actie die gericht is op korte projectmobiliteit voor studenten;
- een verlichting van de administratie;
- een betere ondersteuning door EPOS en structureel overleg met het hoger onderwijsveld.

Deze position paper werd niet enkel aandachtig gelezen door de medewerkers van Idea Consult die instonden voor de Vlaamse bijdragen aan het Belgische landenrapport voor Europese Commissie, maar ook door een aantal andere stakeholders. Daarmee heeft

VLHORA haar werking rond internationalisering in elk geval op de kaart gezet. Bovendien blijkt ook uit gesprekken met medewerkers van DG Education and Culture van de Europese Commissie dat de meeste aanbevelingen zullen geïmplementeerd worden in het vervolgprogramma van Erasmus+ dat van start zal gaan in 2021.

Transparante en krachtige governance binnen de VLUHR

De VLHORA heeft in 2017 veel inspanningen geleverd om een nieuwe governance structuur te realiseren voor de internationaliseringsactiviteiten van FKA vzw en VLUHR vzw voor de Vlaamse hogescholen en universiteiten samen. Zo kwam er, na een lange periode van onduidelijkheid tussen FKA vzw, VLIR, VLHORA en de financierende overheden een akkoord tot stand over de afschaffing van FKA als aparte vzw en de inkanteling van de FKA -activiteiten in VLUHR vzw. Om deze activiteiten aan te sturen werd het Bestuurscomité Internationalisering (BCi) opgericht, bestaande uit zeven leden van de universiteiten en zeven leden van de hogescholen. De Vlaamse hogescholen kozen voor een gemengde samenstelling van de VLHORA kern in het BCi, zodat de beleidsmatige aanpak van algemeen directeurs en het inzicht in de operationele noden van de heads of international office mekaar kunnen versterken. ■

Uitgaande mobiliteiten van de Vlaamse hogescholen in 2015-2016

TOP 10	
Europa	buiten Europa
1 Nederland	Suriname
2 Frankrijk	Zuid-Afrika
3 Spanje	Verenigde Staten
4 Ver. Koninkrijk	China
5 België	Kaapverdië
6 Duitsland	India
7 Finland	Tanzania
8 Portugal	Peru
9 Denemarken	Oeganda
10 Zweden	Australië

Capaciteitsopbouw met Global Minds voor Universities of Applied Sciences and Arts

KURT DEBAERE
HOGESCHOOL
WEST-VLAANDEREN

“Global Minds biedt de hogescholen een uitgelezen kans om hun kennis over de lokale noden in het Globale Zuiden te vergroten. Hier vloeien duurzame partnerschappen en goed op elkaar afgestemde samenwerkingen uit voort.

Het unieke karakter van dit gezamenlijk consortium bespoedigt de uitwisseling van kennis rond partnerschappen, toegepast onderzoek en de uitwerking van beleidsplannen met betrekking tot het Globale Zuiden. Door middel van de Global Minds UC's Exchange Course worden goede praktijken gedeeld en krijgt iedere instelling de kans te leren van anderen hun ervaringen.”

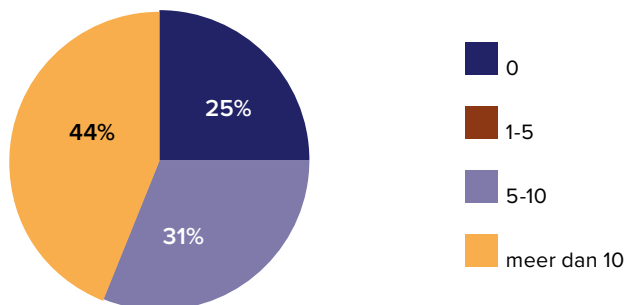
De VLHORA startte in 2017 Global Minds voor hogescholen op, het vijfjarenprogramma dat inzet op capaciteitsversterking rond werken in het Globale Zuiden binnen de zestien hogescholen. Dit consortium bevat één afgevaardigde van iedere hogeschool werkzaam binnen de internationale dienst en is verenigd in de overleggroep Zuidwerking. Deze overleggroep verzorgde de vertaalslag van richtlijnen die voortvloeien uit DGD en VLIR-UOS naar de VLHORA en de hogescholen. Handleidingen, formats en richtlijnen werden uitgewerkt om aaneensluitende gezamenlijke doelstellingen te behalen die éénvoudig gemonitord kunnen worden. Zo werd bijvoorbeeld beslist om enkel

docentenmobiliteit in te zetten op de twintig partnerlanden van VLIR-UOS met het oog op potentiële projectfinanciering binnen VLIR-UOS.

Om te starten met een duidelijk beeld over de aanwezigheid van Zuidwerking in de hogescholen is een nulmeting uitgewerkt. Dit legde meteen een aantal uitdagingen bloot voor het vijfjarenprogramma Global Minds en de implementatie hiervan in de instellingen. Global Minds wil binnen en buiten zijn werking zoveel mogelijk inzetten op het uitwisselen van informatie en ‘peer learning’. Hogescholen kunnen hierbij gebruikmaken van de reeds verworven expertise van andere hogescholen binnen een bepaalde niche. Het delen van good practices wordt onder andere georganiseerd onder de vorm van de in 2017 opgezette **“Global Minds University Colleges Exchange Course.”** Naast het uitwisselen van ervaringen en zichtbaarheid geven aan Zuidwerking binnen de hogescholen, onder andere door de ontwikkeling van een gezamenlijk Global Minds logo, zetten we verder in op het coachen van de ontwikkeling van beleidsplannen. Hierbij hadden we specifiek aandacht voor relevante internationale samenwerking. Zo beogen we ook de onderwijs- en gezondheidszorgopleidingen te bereiken. Nieuwe doelgroepen die naar boven kwamen uit de nulmeting, zijn de School of Arts en de economische opleidingen. Tot slot wil Global Minds hogescholen ook inzetten op capaciteitsversterking binnen de instellingen. Het consortium tracht meer docenten warm te maken voor en te faciliteren in het opbouwen van duurzame partnerschappen en de erkenning van lokale noden. De call Zuidinitiatieven/JOINT/TEAMprojecten 2018 leverde dan ook acht geselecteerde Zuidinitiatieven op voor de hogescholen. Dit op een totaal van vijftien ingediende voorstellen waarbij dus 53 procent van de ingediende voorstellen de kwaliteitsdrempel haalden, samen goed voor meer dan 500.000 euro. Deze hoge slaagskans zal docenten extra motiveren om nieuwe projectvoorstellen te formuleren.

In 2017 werd 82 procent van het Global Minds budget voor het eerste werkjaar gespendeerd, 32 procentpunten meer dus dan de minimum vereiste bestedingsgraad van 50 procent. Dit komt overeen met een bedrag van bijna 495.000 euro. Met veel enthousiasme kijken de hogescholen uit naar het verloop van de volgende vier jaren.

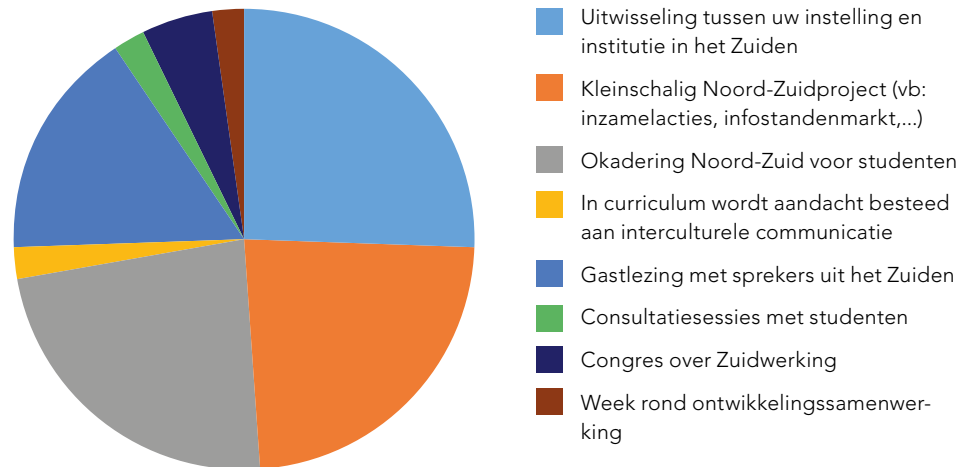
Aantal langdurige partnerschappen met instellingen in het Zuiden binnen de hogescholen:

Bijna de helft van de Vlaamse hogescholen heeft een vast partnerschap lopen met meer dan tien departementen binnen hogescholen. Opvallend is ook dat 25 procent van de Vlaamse hogescholen aangeeft geen enkel vast partnerschap te hebben. Zeker deze laatste groep vormt een uitdaging binnen Global Minds om toch een aantal vaste partnerschappen met instellingen uit het Zuiden te verankeren.

Noord-Zuidactiviteiten binnen de hogescholen:

Alle hogescholen organiseren jaarlijks een Noord-Zuid-gerelateerde activiteit. De meeste activiteiten betreft de uitwisseling tussen de eigen instelling en die in het Zuiden, kleinschalige Noord-Zuidprojecten en omkadering van studenten die naar het Zuiden gaan. Dit toont aan dat er reeds heel wat in beweging is waarbij men streeft naar een verdere inbedding in de curricula. ■

Eén arbeidsrechtelijk systeem

- Beleidsvoorstellen (Eisencahier) VOC-HO
- Onderwijsdecreet XXVII
- Onderhandelingen in VOC-HO
- Verlofstelsels contractuelen & statutairen
- EU-verordening privacy (GDPR)
- HBO5-personeelsintegratie
- Bijzondere Salarisschaal (BSS) Kunsten
- BVR verloven & afwezigheden voor verminderde prestaties

MARLEEN VERLINDEN
LUCA SCHOOL OF ARTS

“Het decreet over de graduaatsopleidingen werd nauwgezet besproken en opgevolgd door alle personeelsdirecteurs van de Vlaamse hogescholen. We blijven de overheid erop wijzen dat men arbeidsrechtelijk geen twee verschillende systemen van arbeidsprestaties kan laten gelden binnen eenzelfde instelling.”

VOC-onderhandelingen over de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten

In 2017 werden op het Vlaams Onderhandelingscomité (VOC) vele formele en informele vergaderingen belegd om de HBO5-opleidingen, nu graduaatsopleidingen genoemd, aan de Vlaamse hogescholen vorm te geven.

Het personeelsstatuut van de CVO 's en de hogescholen verschilt sterk. Op het VOC werd getracht een soepele maar correcte overgang te regelen. Verscheidene aspecten werden door de overheid nog niet geregeld.

Voor het onderwijzend personeel (OP) van het volwassenenonderwijs werd in informele overheidswerkgroepen een automatische overgangsregeling gevonden. Dit lag iets minder voor de hand voor het bestuurlijk en ondersteunend personeel (BOP).

De Vlaamse hogescholen houden vast aan het principe dat het integrerend personeel uit het volwassenonderwijs moet beantwoorden aan de wettelijke regels en aan de rechtspositie van de personeelsleden die al aan de Vlaamse hogescholen werken.

Educatieve masters in de kunsten

© LALO+EVA

PASCALE DE GROOTE
ARTESIS PLANTIJN
HOGESCHOOL ANTWERPEN

- Hervorming lerarenopleiding in het hoger kunstonderwijs
- Bijzondere Salarisschaal (BSS)
- Onderzoek in de Kunsten en toegang tot het FWO
- ECOOM-project outputindicatoren onderzoek in de kunsten
- Hervorming lerarenopleidingen in de kunsten

“De hervorming van de specifieke lerarenopleidingen tot educatieve masters in de kunsten biedt kansen voor een sterkere wisselwerking tussen de artistieke domeinmasters en de pedagogische opleidingen. De beste leraars in de kunsten zijn immers kunstenaars die een volwaardige master in de kunsten hebben behaald ...”

Hervorming lerarenopleidingen in het hoger kunstonderwijs

In de periode juli tot en met november 2017 vergaderde de werkgroep kunsten en de bijhorende sub-werkgroep “hervorming van de lerarenopleidingen in de kunsten” verschillende malen teneinde een voorstel en standpunt te vormen over de toekomst van de hervorming van lerarenopleidingen in de Vlaamse Schools of Arts. Ze kon daarbij rekenen op de hulp van de werkgroep financieringsbeleid die de financiële implicaties en noodzakelijke randvoorwaarden analyseerde.

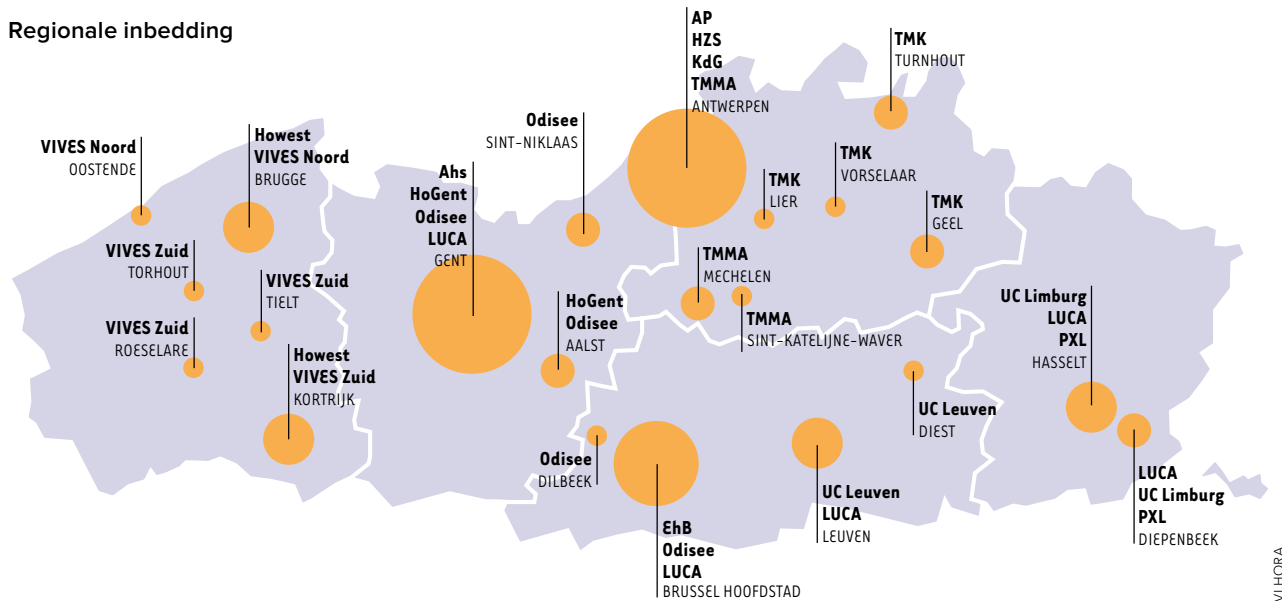
Er werden een aantal principiële uitgangspunten voor de hervorming van de lerarenopleidingen in de kunsten vooropgesteld. De hervorming moet voor de kunsten immers vertrekken van het basisidee dat een leraar steeds zowel domeinexpert als expert in het leraarschap is. Beide elementen dienen dan ook aan bod te komen in het opleidingstraject van de leraar. Daarom stelde de VLHORA dat het versterken van de lerarenopleidingen een versterking veronderstelt van de kennis van de te onderwijzen vakinhoud én van de noodzakelijke didactische vaardigheden. Een leraar in de kunsten vertrekt dus vanuit zijn eigen discipline, zijn/haar kunstenaarschap, en kan zich vervolgens ontwikkelen tot leraar in de kunsten en daarin interdisciplinair werken.

Uiteindelijk werd geopteerd voor twee mogelijke pistes en organisatievormen van de lerarenopleiding in de kunsten op masterniveau:

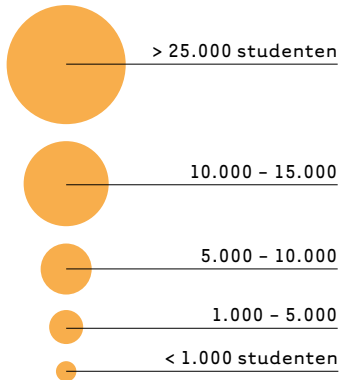
- een eenjarige consecutieve educatieve master (60 studiepunten) die enkel kan gestart worden na het behalen van een domeinmaster in de kunsten.
- een tweejarige geïntegreerde educatieve master (120 studiepunten) zowel in het studiegebied muziek en podiumkunsten als in het studiegebied audiovisuele en beeldende kunsten.

Elke Vlaamse School of Arts kan dus kiezen tussen een geïntegreerde educatieve master in de kunsten van 120 studiepunten (met een verkort traject voor zij-instromers) en een consecutieve educatieve master in de kunsten van 60 studiepunten. Dit standpunt werd in november 2017 aan de Vlaamse regering overgemaakt zodat deze regeling kon opgenomen worden in het voorontwerp van decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten, wat inmiddels ook gebeurd is. ■

Regionale inbedding

© VLHORA

Ahs	Arteveldehogeschool
AP	Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen
EhB	Erasmushogeschool Brussel
HoGent	Hogeschool Gent
Howest	Hogeschool West-Vlaanderen
HZS	Hogere Zeevaartschool
KdG	Karel de Grote Hogeschool
LUCA	LUCA School of Arts
Odisee	Odisee
PXL	Hogeschool PXL
TMMA	Thomas More Mechelen-Antwerpen
TMK	Thomas More Kempen
UC Leuven	UC Leuven
UC Limburg	UC Limburg
VIVES Noord	Katholieke Hogeschool VIVES Noord
VIVES Zuid	Katholieke Hogeschool VIVES Zuid

Lerarenopleiding versterken binnen hun autonomie

MARC VANDEWALLE
UC LEUVEN-LIMBURG

- Standpuntbepaling master basisonderwijs
- Ontwerp van decreet betreffende de uitbouw van graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen aan de hogescholen en universiteiten
- Ontwikkeling en onderhandelingen over de beheersovereenkomst 'Lerende Netwerken voor het versterken van de lerarenopleiding'

“Laten we de lerarenopleiders erkennen als expert in hun domein en voldoende vrijheid en comfort geven. Daarom is het project Lerende Netwerken ter versterking van de lerarenopleidingen een goede zaak.”

De conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken. Wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs' opende in 2016 het debat over de hervorming van de lerarenopleidingen. Ter concretisering van deze nota werkten tussen juni 2016 en januari 2017 zes werkgroepen in opdracht van de overheid een aantal voorstellen uit. De VLHORA-werkgroep lerarenopleiding volgde deze werkzaamheden actief op. Standpunten ingenomen in de schoot van de VLHORA vormden de directe input voor het (aanpassen van het) (voor)ontwerp van decreet over de hervorming van de lerarenopleidingen.

Cruciale standpunten waren onder meer:

- de zorg voor een correcte financiering (nood aan werkingsmiddelen, investeringsmiddelen,...) en voor een goede manier van overdracht van het personeel naar de hogescholen en universiteiten met de hierbij horende correcte arbeidsvoorwaarden;
- de vraag naar een gedegen onderzoek in verband met de wenselijkheid van een 'master basisonderwijs': noodzakelijk profiel, positie in het basisonderwijs gelinkt aan het debat over de loopbaan van leraren, potentieel van de bestaande bachelor- na-bacheloropleidingen en de formulering van noodzakelijke randvoorwaarden waarbij voor de lerarenopleidingen aan de hogescholen een kwaliteitsvol toekomstperspectief gegarandeerd blijft.

Naast een hervorming op niveau van de structuren werd ook steeds een verdere versterking van de inhoud vooropgesteld. De hogescholen kregen de autonomie om zelf voorstellen te formuleren om gemeenschappelijk te werken aan deze inhoud op een aantal concrete vlakken, zoals op vlak van diversiteit, taal(verwerving), didactische vaardigheden zoals klasmanagement en praxisonderzoek en vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze voorstellen resulteerden in de beheersovereenkomst 'Lerende Netwerken voor het versterken van de lerarenopleiding' die de VLHORA met de Vlaamse Regering ondertekende op 17 november 2017.

In de beheersovereenkomst expliciteren de lerarenopleidingen hoe ze aan de afgesproken thema's zullen werken, welke methodieken (professionaliserings- en peer learning activiteiten, pilots en projecten) zullen worden gebruikt en welke resultaten ze vooropstellen. ■

Verplichte niet-bindende toelatingsproef lerarenopleiding

VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS **HILDE CREVITS**: **“De volgende jaren hebben we duizenden leraren nodig in Vlaanderen. Met de instaptoets ondersteunen we studenten die leraar willen worden bij hun studiekeuze, nog voor de start van hun studies. Aan de hand van de resultaten krijgen de deelnemers een goed zicht op hun vaardigheden, op hun sterktes en werkpunten. Waar nodig zullen de hogescholen een traject op maat aanbieden om eventuele tekorten bij te spijkeren. Zo werken we samen aan de versterking van de lerarenopleiding en het lerarenberoep.”**

STUDENT LERARENOPLEIDING **LENNERT LEHAEN**: **“De instaptoetsen voor de opleiding leerkracht lager onderwijs zijn een meting van je basiskennis voor een bepaald vak. De toetsen zijn niet bindend en de resultaten geven dus eigenlijk weer hoe ver je staat met je kennis van het secundair om de opleiding te starten. Wie zoals ik twijfels had over een bepaald vak kan via de instaptoetsen dit onderdeel zelfstandig inhalen om de lessen actief te kunnen volgen. Het is een handig hulpmiddel voor zowel lectoren als studenten!”**

STUDENT LERARENOPLEIDING **ELINE MEYERS**: **“Persoonlijk vind ik de instaptoetsen bijzonder waardevol omdat ze een betere kijk geven op jouw basiskennis. Het is belangrijk te weten dat deze toetsen niet bindend zijn. Ze weerhouden je niet om de opleiding te kunnen volgen maar geven je een beter beeld van de leergebieden waarvoor je je extra moet inzetten. Natuurlijk kan je niet overal even goed in zijn waardoor sommige resultaten misschien kunnen tegenvallen. Laat dit je zeker niet weerhouden om de opleiding te beginnen. Deze toetsen willen enkel aantonen waar je een tandje moet bijsteken.”**

In opdracht van de Vlaamse regering organiseert de VLHORA de instaptoets lerarenopleiding (ILO). Als onderdeel van het Vlaamse regeerakkoord is deze verplichte maar niet-bindende instaptoets in 2016 het leven geroepen om de aankomende student een duidelijk beeld te schetsen van zijn startcompetenties.

In 2017 vond alweer de tweede afname plaats, deze keer vóór inschrijving. Alle aankomende studenten die zich willen inschrijven voor de geïntegreerde lerarenopleiding moeten verplicht de instaptoets afleggen alvorens ze zich kunnen inschrijven bij de hogeschool van hun keuze.

De inhoud van de instaptoets is als volgt:

KLEUTERONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)

LAGER ONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)
- Frans (75 min.)
- Wiskunde (45 min.)

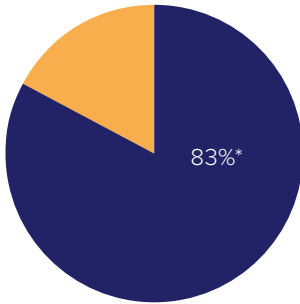
SECUNDAIR ONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)

Het nieuw ontwikkelde online testplatform dat in 2017 in gebruik werd genomen, heeft als belangrijk kenmerk dat de studenten na het afleggen van alle onderdelen meteen feedback krijgen. De aankomende student kan dan indien nodig meteen aan de slag met de feedback en tips. Ook kunnen ze op het platform hun 'bewijs van deelname' downloaden dat ze nodig hebben om zich in te schrijven. Een ander kenmerk van het testplatform is dat de resultaten van de aankomende studenten via het platform met de hogescholen gedeeld kunnen worden, zodat de hogescholen hiermee aan de slag kunnen. De instaptoets geeft de aankomende studenten dus inzichten in enkele startcompetenties die cruciaal zijn voor de lerarenopleiding én ze geeft de hogeschool de kans om aan de hand van de resultaten in te zetten op gepaste remediëringstrajecten.

Omdat de instaptoets in 2017 voor het eerst verplicht vóór inschrijving gemaakt moest worden, stond de communicatie naar aankomende studenten en hun ouders, leerkrachten en begeleiders in secundaire scholen centraal. Hiervoor werd een website opgezet (<https://ilo.onderwijskiezer.be/instaptoets.html>) en werden informatiefolders ontwikkeld. Bij vragen kon men steeds terecht bij de projectcoördinator bij de VLHORA via het daarvoor bedoelde e-mailadres instaptoets.lerarenopleiding@vlhora.be. Dat we kunnen spreken van een geslaagde communicatie over de instaptoets die vóór inschrijving gemaakt moest worden, blijkt uit een bevraging onder de aankomende

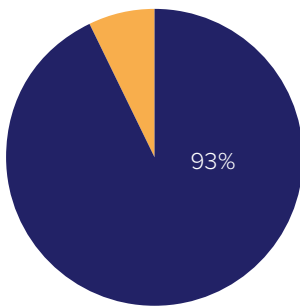
Percentage studenten dat toestemming geeft om resultaten te delen met hogescholen (eind 2017):

Aantal geregistreerde studenten op testplatform eind 2017, per opleiding:

Studie	Aantal
kleuteronderwijs	2067
lager onderwijs	3671
secundair onderwijs	4123
Totaal	9861

Percentage studenten dat toestemming geeft om resultaten te koppelen aan databanken voor onderzoek (eind 2017):

* Dit geldt voor academiejaar 2017-2018. Vanaf 2018 is de verplichting om de instaptoets te maken decretaal vastgelegd, waarbij de resultaten automatisch gedeeld worden met de hogescholen.

studenten die de instaptoets hebben afgelegd: slechts 2,2 procent van de respondenten gaf aan dat ze niet op de hoogte waren van het feit dat ze de instaptoets voor inschrijving moesten maken. Voor 94 procent was het op voorhand ook duidelijk waarom de instaptoets werd afgenomen. Verder bleek uit de bevraging dat 74 procent de instaptoets zinvol vond en het merendeel was van plan daadwerkelijk aan de slag te gaan met de resultaten verkregen uit de instaptoets.

In 2018 wordt de instaptoets verder geoptimaliseerd om de studenten een betere indicatie te geven over hun startcompetenties. Zo hopen de Vlaamse minister van Onderwijs Hilde Crevits en de VLHORA dat de hogescholen in de lerarenopleidingen gemotiveerde en geschikte kandidaten zullen aantrekken en vooral sterke leraren zullen afleveren. ■

Correcte financiering

TOMAS LEGRAND
ARTEVELDE HOGESCHOOL

- Uitbouw graduaatsopleidingen aan de hogescholen
- Onderwijsdecreet XXVII
- Inventaris financiële eisen/dossiers
- Correcte onderwijsbelastingseenheden (OBE's) en kostprijs ervan
- Versterking lerarenopleiding aan hogescholen en universiteiten
- ESR-rapportering
- Financiering van de lerarenopleiding in de kunsten
- Implementatie GDPR-wetgeving
- Budgettaire randvoorwaarden vierde jaar bachelor verpleegkunde

“Mits adequate financiering worden de graduaatsopleidingen een belangrijke schakel in het hoger onderwijs om een potentieel aan talent te ontwikkelen.”

2017 stond in het teken van de voorbereiding van de uitbouw van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen aan de universiteiten en hogescholen.

De Vlaamse minister van Onderwijs heeft in 2016 een conceptnota over de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs geschreven. Eind 2016 werd er een overheidswerkgroep opgestart om de financiering van de graduaatsopleidingen te stroomlijnen. De leden van de werkgroep financiering hebben hier actief aan meegewerkt.

In de zomer van 2017 heeft de VLHORA haar position paper publiek gemaakt om haar eisen kracht bij te zetten. In 2017 kreeg de integratie vaste vorm: vooral wat betreft de financiering werd er door het “ontwerp van decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten”, duidelijkheid geschapen. Tot op heden werden de graduaatsopleidingen uitsluitend door de overheid gefinancierd op basis van loonkosten. De hogeschoolopleidingen worden gefinancierd met een gesloten enveloppe die in de verhouding van circa 80/20 wordt besteed aan loonkosten versus werkingskosten. De VLHORA blijft ervoor ijveren dat de overheidsfinanciering voldoende ruimte voorziet om ook de werkingskosten te financieren.

In het ontwerp van decreet, dat in juni 2017 op tafel lag, werd hier al voor een deel aan tegemoetgekomen. De financiële besprekingen worden verder onderbouwd en gedocumenteerd.

Omdat het gedrag van de toekomstige student/cursist moeilijk te voorspellen is, wou de VLHORA graag een financieringsmechanisme dat zich vlot aanpast aan de instroom van studenten. Daarom tekende de VLHORA een groeimechanisme uit, gebaseerd op opgenomen studiepunten. In het (voor)ontwerp van decreet werd een groeimechanisme ingeschreven voor 3 (en uit te breiden naar 5) jaar. De financiering zal zich in die jaren evenredig aanpassen aan de kwantitatieve veranderingen in de instroom: meer studenten betekent in dit geval dus ook meer financiering.

Hiernaast bleven de hogescholen ijveren voor een ruime financiële omkadering van de graduaatsopleidingen met betrekking tot sociale toelagen en investeringsmiddelen, wat uiteindelijk door de regering gevalideerd werd.

Ook de financiering van de hervorming van de lerarenopleiding in de kunsten was het voorwerp van simulaties met plafonds, quota's en studiepunten. Uiteindelijk werd er afgeklopt op een dubbele optie: zowel een opeenvolgende als een geïntegreerde masteropleiding moeten mogelijk zijn voor de Schools of Arts.

Financiële enveloppe 2017 – bedrag per opgenomen studiepoint

In 2017 ontvingen de hogescholen in totaal 721.395.339 euro aan overheidsfinanciering vanuit het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement onderwijs: enveloppe van 619.575.762 euro aangevuld met 101.819.577 euro buiten enveloppe.

In vergelijking met 2016 steeg de enveloppe met 34.771.496 euro. Deze stijging is het gevolg van:

- een indexering van 1,52 procent (de gezondheidsindex waaraan de lonen zijn gekoppeld bedroeg evenwel 1,90 procent);
- een realisatie van de klik: door de stijging van de studentenaantallen ten opzichte van de referentepunten met 16 procent, steeg het variabel onderwijsdeel van de professionele bachelors met 2 procent, wat een bedrag betekende van 9.140.284,32 euro;
- een toename van 10.755.996 euro aan middelen voor praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek (PWO);
- een toename van 1.164.076 euro aan sociale toelagen ter ondersteuning van het beleid dat ook de hogescholen voeren in het kader van het inclusief onderwijs.

De waarde per opgenomen studiepoint geeft een beeld van de wijze waarop de globale financiële middelen en de studentenaantallen zich ten opzichte van elkaar verhouden.

De waarde per opgenomen studiepoint voor de professionele bachelors bedraagt in 2017 101,6 euro. In 2016 bedroeg dit 100,25. Elk beetje ademruimte geeft de mogelijkheid tot verdere uitbouw van de maatschappelijke opdracht van de hogescholen. ■

Registratie kansengroepen van start

ERIK UYTTERHOEVEN
ODISEE HOGESCHOOL

De VLHORA hecht belang aan een uniforme en kwaliteitsvolle registratie van achtergrondkenmerken van studenten en studenten uit kansengroepen. Gelet op het feit dat de ons omringende samenleving steeds diverser wordt en deze diversiteit een meerwaarde kan betekenen in de maatschappij en het hoger onderwijs engageren de Vlaamse hogescholen zich ertoe om:

- gegevens over studenten en kansengroepen te registreren volgens definities die in heel Vlaanderen gedragen zijn;
- te investeren in de kwaliteit van de registratie door binnen de VLIR/VLHORA-werkgroep registratie kansengroepen, de registratie verder te operationaliseren door het uitwerken van richtlijnen;
- op het niveau van het bestuur van de VLHORA jaarlijks geaggregeerde data uit te wisselen;
- geaggregeerde data te rapporteren aan de bredere publieke opinie.

Dit resulteerde aan het einde van 2017 in de goedkeuring van het 'Charter van het hoger onderwijs over de registratie van kansengroepen bij studenten'. Het operationaliseren of technisch uitwerken van het charter is opgevolgd door een gezamenlijke VLIR/VLHORA-werkgroep registratie kansengroepen. Het is de betrachting om voorstellen uit te werken over hoe dit charter dan ook gezamenlijk kan worden geoperationaliseerd. De VLIR/VLHORA-werkgroep registratie kansengroepen ging in 2017 aan de slag om richtlijnen op te maken. Deze richtlijnen betreffen minimale afspraken waaraan voldaan moet worden om het charter daadwerkelijk te kunnen uitrollen. Conform het charter vormen de VLOR-definities het uitgangspunt voor de ontwikkelde methodiek van uniforme registratie in heel Vlaanderen. De VLIR/VLHORA-werkgroep registratie kansengroepen bereikte in 2017 een consensus over de manier van operationalisering van het charter. De richtlijnen zijn een leidraad die voor de hogeronderwijsinstellingen een hulp kunnen zijn bij de aanpassing van hun inschrijvings- en andere procedures en software.

Deze 'Richtlijnen Operationalisering Charter' werden verder geconcretiseerd in een 'Vragenlijst studentenkenmerken' die eventueel gebruikt kan worden bij de (voor-) inschrijving van studenten. Deze vragenlijst studentenkenmerken is bedoeld ter ondersteuning van de HOI die thans een registratiesysteem hanteren dat nog niet toelaat om aan alle afspraken van het charter te voldoen.

In het kader van beleidsinformatie en return on investment van registratie-inspanningen, is het voor de VLHORA noodzakelijk om de studentenkenmerken centraal te registreren in de Databank Hoger Onderwijs (DHO). Registratie is nodig om een zicht te krijgen op de participatie van kansengroepen en om een inclusief beleid en doelgroepenbeleid hierop te kunnen afstemmen. ■

Blijvende nood aan sterke zorgverleners

- Contractstage vierde jaar
- HBO5 verpleegkunde: quo vadis?
- Brugopleiding
- EVC-assessment
- Afstemming graduaatsopleiding met masteropleiding
- Voorbereiding reanimatiemarathon 'Week van de Zorg'
- Gedragsindicatoren
- Boordtabellen verpleegkunde
- Brochure vierjarige opleiding
- Voorstelling projecten Sensoa, bemiddeling, transculturele vaardigheden
- ...

JORIS HINDRYCKX
KATHOLIEKE HOGESCHOOL
VIVES

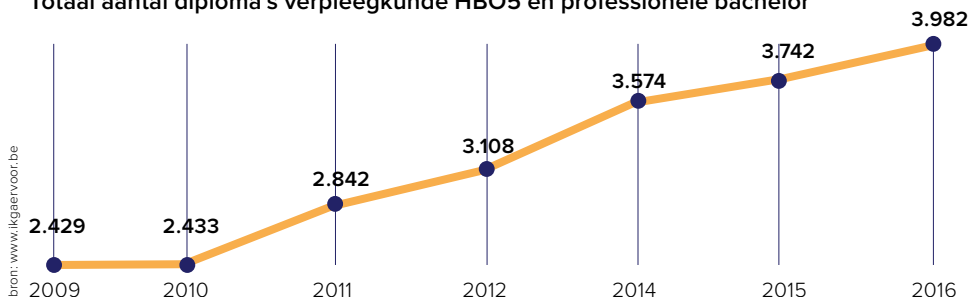
“De gezondheidszorg is op maatschappelijk vlak een bijzonder belangrijke sector. Als hogescholen is het onze verantwoordelijkheid om studenten optimaal voor te bereiden op hun rol als zorgverlener. Binnen de VLHORA bundelen we onze expertise om het vernieuwde curriculum vorm te geven.”

Naar aanleiding van de studieduurverlenging tot 240 studiepunten startten de bacheloropleidingen verpleegkunde in 2016 met een volledig nieuw curriculum. In 2017 werden de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding geactualiseerd en gevalideerd door de NVAO. De hogescholen maakten vervolgens afspraken over de onderliggende gedragsindicatoren. Ze gingen in gesprek met de betrokken overheden en met het werkveld over de vormgeving van de contractstage in het vierde opleidingsjaar.

De maatschappelijke nood aan goed opgeleide verpleegkundigen en andere zorgprofessionals blijft ondertussen bijzonder hoog. De hogescholen volgen met aandacht de evoluties in studentenaantallen, uitgereikte diploma's en vacatures in de zorgsector. In 2017 bundelden de opleidingen verpleegkunde de krachten met de organisatoren van de 'Dag van de Zorg', ter voorbereiding van een reanimatiemarathon tijdens de 'Week van de Zorg' in maart 2018. Hiermee zetten ze de zorgopleidingen in de kijker.

Samen met hun partners in de secundaire scholen trachten de hogescholen ondertussen werk te maken van een heldere profilering tussen de bacheloropleiding verpleegkunde enerzijds en de verwante HBO5-opleiding anderzijds. ■

Totaal aantal diploma's verpleegkunde HBO5 en professionele bachelor

Een jaar tussen grote onderhandelingen in

STIJN MEERSSEMAN
ARTEVELDEHOGESCHOOL

“Door de intense samenwerking en de expertise van de leden van de overleggroep elektronische databanken kregen alle hogeschoolstudenten en -medewerkers het afgelopen jaar voor een correcte prijs opnieuw toegang tot kwalitatieve academische en praktijkgerichte informatie.”

De overleggroep elektronische databanken, samengesteld uit één vertegenwoordiger per hogeschool, beheerde in 2017 een budget van 615.581 euro.

De voornaamste contracten werden gefinancierd uit het voorziene ELEKTRON-budget door alle hogescholen (580.529 euro) voor de gemeenschappelijk aankoop van elektronische informatiebronnen. In het pakket dat Elektron vzw onderhandelde en ondertekende zitten volgende databanken: EBSCO Academic Search Complete, EBSCO Business Source Complete, Elsevier ScienceDirect en BSL Complete. De hogescholen met (een) School(s) of Arts hebben verder ook toegang tot EBSCO Art Source en Oxford Art & Music Online.

Een nieuwe aanbesteding van een internationale persdatabank is in 2017 afgerond. De Arteveldehogeschool gaf hier juridische ondersteuning. Deze nieuwe raamovereenkomst ving aan op 1 september 2017 en heeft een maximale looptijd tot 31 december 2022. Voor het huidige EBSCO-aanbod, dat afloopt op 31 december 2018, werd in 2017 de voorbereidingen van de aanbesteding opgestart. AP Hogeschool geeft hier juridische ondersteuning.

Web of Science werd vanaf 2017 niet meer aangeboden via de ELEKTRON-overeenkomst omdat de investering te hoog is ten opzichte van het rendement.

In 2017 is het hele bestaande aanbod kritisch bekeken. Er wordt vooral ingezet op algemene en brede databanken, eerder dan op een mix van specifieke bronnen. Het aanbod is behouden. In het kader van de komende graduaatsopleidingen in 2019 in de hogescholen is een eerste denkoefening gehouden over de mogelijke wijzigingen van het aanbod aan elektronische databanken. Dit zal in 2018 verder worden uitgewerkt.

Buiten het gezamenlijk budget voor de gezamenlijke contracten elektronische databanken, zijn contracten (her)onderhandeld en/of voorzien voor een beperkt aantal hogescholen. Het gaat hier om Trefzeker van Acerta, Arts Premium Collection van Proquest, GoPress, LexisNexis, Van Dale, Warenwetgeving (Die Keure), EBSCO eBooks Academic Collection, Springer eBooks en Journals en Greenleaf.

Leden van de overleggroep vertegenwoordigden de VLHORA in de projectgroep Overleg Wetenschappelijke Bibliotheken van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD-OWB), en in de Algemene Vergadering en Raad van Bestuur van ELEKTRON vzw. De werkzaamheden van het Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving worden tevens opgevolgd door twee vertegenwoordigers van de overleggroep namens de VLUHR. ■

ICT voor nieuwe leervormen

- EBC, executive briefing center: strategische info voor algemeen directeurs, een greep uit de topics:
    - The duality: persoonlijke en organisatie transformatie voor de economie van morgen
    - Het moderne klaslokaal: samenwerking tools Onenote en Teams
    - Cloudservices via Azure
  - Uitgebreide rondleiding in het Microsoft data center in Dublin
  - Campus agreement, marktverkenning Belnet/Géant IaaS resellers (Arcus Global, Dimension Data, Interoute, ATEA, Comparex, SoftwareOne)
  - Europese aanbesteding
- “Raamovereenkomst Microsoft Licenties”
  - Google: cloud platform, GDPR en Education
  - Onderhandelingen raamovereenkomst Adobe Creative Cloud
  - GDPR-aanpak op VLHORA-niveau
  - ICT-benchmark, hoe kunnen hogescholen van elkaar leren
  - Groepsaankoop Camtasia video editor software
  - DatAdvantage, AI software voor data security
  - IBM TSS – Technology Support Services - Multivendor Support Services
  - Microsoft Premier Support: roadmap, newsletter, support tickets

LODE DE GEYTER
HOGESCHOOL
WEST-VLAANDEREN

“ICT-werking evolueert volledig naar cloud services. De vernieuwing van de software campus agreement wordt een budgettaire uitdaging voor de onderwijsorganisaties, met talloze nieuwe opportuniteiten.”

De overleggroep ICT is een forum voor het hele hoger onderwijs. De vergadergroep focust op meerdere thema's: gezamenlijke aankopen op IT-vlak, informatiedeling, presentaties van de best practices, opleiding, ...

Een geregeld overleg met de betrokken hogescholen en universiteiten zorgt voor een vlotte communicatie en een leermoment over de gemelde probleemcases. Daarnaast is er een gestructureerd programma om de eigen organisatie op IT-vlak door te lichten om ze te optimaliseren en de zwakke punten te versterken.

VLHORA-congres: Leren, Innoveren en Internationaliseren

Het thema van het VLHORA-congres in 2017 was Leren, Innoveren en Internationaliseren. Drie werkwoorden voor de toekomst. Meer dan 300 interne en externe stakeholders namen deel aan dit congres dat plaatsvond op 13 maart 2017 in het Vlaams Parlement te Brussel.

Leren voor de toekomst. Iedere hogeschool bestaat uit een verzameling van opleidingen met ieder een eigen cultuur en sfeer. Dat heeft te maken met het werkveld waarvoor wordt opgeleid, met de studenten die kiezen voor een opleiding en met de lectoren en studenten die de opleiding vorm geven. In de toekomst zal het adaptief vermogen van de opleiding, de afstemming op uiteenlopende doelgroepen, en

levenslang leren een steeds grotere rol spelen. Ons onderwijs zal dus nog meer flexibel moeten zijn, nog meer moeten inzetten op multidisciplinariteit en ruimte moeten geven aan co-creatie van opleidingen met het werkveld.

Innoveren voor de toekomst. Er is reeds veel bereikt. Hogescholen sloten in 2016 bijna 900 contracten af met het werkveld. Maar liefst 2.200 ondernemingen en socialprofitorganisaties werden hierbij betrokken. Met een extra Vlaamse impuls van 10 miljoen euro voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek werden in 2017 nog

meer kansen benut. We staan voor de blijvende uitdaging om de nexus onderwijs met onderzoek nog meer te versterken en om de resultaten van praktijkgericht onderzoek en onderzoek in de kunsten nog meer te dissemineren naar het brede werkveld en het publiek.

Internationaliseren voor de toekomst. Erasmus bestond in 2017 30 jaar. De Vlaamse hogescholen hebben in 2015-2016 meer dan de helft van de langere mobiliteiten en drie vierde van de korte mobiliteiten in het hoger onderwijs gerealiseerd. Als de overheid de taalwetgeving in het hoger onderwijs zou versoepelen, zouden ze nog meer kunnen doen.

Dat waren kort gezegd de kernboodschappen op het congres in 2017. Een hogeschool wil een organisatie zijn waar je kan investeren in je ontwikkeling, loopbaan en toekomst. Dat blijft de opdracht van elke Vlaamse hogeschool. Voor de toekomst van éénieder die wil studeren en werken in Vlaanderen. Voor welvaart en welzijn van morgen. ■

© ALEX VAN MAELE

Vlaamse Hogescholenraad, jaarverslag 2017
© 2018, SON Vlaamse Hogescholenraad

Dit jaarverslag werd opgesteld onder de redactie van de VLHORA: Eric Vermeylen, Emmeline Byl, Charlotte Christiaens, Anne Foqué, Renilde Knevels, Carine Raes, Myriam Slock, Isabel Snauwaert, Lore Solemé, Miranda Thijs, Willemijn Van den Berg en Bruno Van Koeckhoven
Verantwoordelijke uitgever: Eric Vermeylen

✉ Ravensteingalerij 27/3, 1e verdieping, B-1000 Brussel
☎ +32 (0)2 211 41 95
✉ info@vlhora.be
🐦 @VLHORA_nieuws

Vormgeving: Erik Desombere
Eindredactie: Ken Lambeets

Wettelijk depot: D/2018/12.784/4

